

RP 97/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av 1 kap. 10 § arbetsavtalslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att arbetsavtalslagen ändras. Lagen ändras så att det frivilliga tilläggspensionsskyddet, när det utgör ett anställningsvillkor i samband med överlåtelse av rörelse, skall ha samma ställning som alla andra anställningsvillkor. Genom lag-

ändringen klargörs det nuvarande rättsläget.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Den gällande arbetsavtalslagen (55/2001) trädde i kraft den 1 juni 2001. Enligt 1 kap. 10 § 2 mom. arbetsavtalslagen övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare. Arbetstagarna övergår därmed automatiskt från att vara i överlåtarens tjänst till att vara i förvärvarens tjänst, och deras anställningsvillkor bibehålls trots att rörelsen överläts. Högsta domstolen har trots allt i sitt avgörande HD 2001:72 beslutat att förvärvaren av rörelsen utgående från arbetsavtalslagen inte är ansvarig för det frivilliga tilläggspensionsskydd som överlåtaren försett sina arbetstagare med, trots att tilläggspensionsskyddet varit ett anställningsvillkor mellan överlåtaren och arbetstagaren. I avgörandet har tilläggspensionsskyddet därmed försatts i en annan ställning än övriga villkor som har an-

knytning till anställningsförhållandet.

Arbetsgivaren kan komplettera det obligatoriska lagstadgade pensionsskyddet med ett frivilligt pensionsskydd, med vilket avses förmåner som inte hör till de obligatoriska förmåner som avses i rådets förordning 1408/71 och som inte hör till det lagstadgade systemet för social trygghet. Ett frivilligt pensionsskydd kan ingås t.ex. hos sådan pensionsstiftelse som avses i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995), hos sådan försäkringskassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992), hos livförsäkringsbolag i form av en sådan grupplivförsäkring som avses i lagen om försäkringsavtal (543/1994) eller i form av att arbetsgivaren gör en reservering i balansräkningen. I arbetsavtalslagen finns bestämmelser om förvärvarens skyldighet att iaktta anställningsvillkoren på samma sätt som överlåtaren var tvungen att iaktta dem före överlåtelsen, medan det i lagstiftningen om frivilligt tilläggspensionsskydd finns bestämmelser om hur pensionsskyddet skall ordnas.

1.2. Internationella bestämmelser och praxis som binder Finland

Direktivet 77/187/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter och dess ändringsdirektiv 98/50/EG har kodifierats i direktiv 2001/23/EG, nedan direktivet för överlåtelse av rörelse. Enligt artikel 3.1 i direktivet övergår de av överlåtarens rättigheter och skyldigheter som härrör sig från ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen till följd av överlåtelsen på förvärvaren. Enligt artikel 3.4 a skall, om inte medlemsstaterna föreskriver något annat, punkt 1 inte tillämpas när det gäller arbetstagarnas rätt till ålders-, invaliditets- eller efterlevandeförmåner på grund av sådana kompletterande pensionssystem för ett företag eller mellan företag som ligger utanför medlemsstaternas nationella författningsreglerade socialförsäkringssystem. Enligt punkt 4 b i artikeln skall medlemsstaterna, oavsett ovan nämnda punkt 4 a, i vilket fall som helst besluta om nödvändiga åtgärder för att skydda arbetstagarnas intressen samt de personers intressen som när överlåtelsen sker inte längre är anställda i överlåtarens verksamhet, till den del det gäller de rättigheter som omedelbart eller i framtiden berättigar dem till ålders- och efterlevandeförmåner i enlighet med de kompletterande pensionssystemen.

Direktivet om överlåtelse av rörelse är ett minimidirektiv. Medlemsstaterna har enligt artikel 8 i direktivet rätt att tillämpa eller införa lagar och andra författningar som är gynnsammare för arbetstagarna. Ursprungligen verkställdes direktivet om överlåtelse av rörelse 77/187/EEG nationellt, på grund av avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som ingicks år 1992, genom att den tidigare arbetsavtalslagen (320/1970) ändrades.

Pensionsskyddet kan i Europeiska unionens

medlemsländer indelas i ett obligatoriskt lagstadgat skydd samt i ett kompletterande yrkesmässigt skydd och annan typ av trygghet. Det kompletterande yrkesmässiga skyddet kan dock regleras med lagstiftning som rör anordnande av trygghet. Det obligatoriska lagstadgade skyddet och det kompletterande yrkesmässiga skyddet kan sägas komplettera varandra. Om nivån på det lagstadgade skyddet är låg får det kompletterande skyddet en förhållandevis stor betydelse. I Finland är, i motsats till de övriga medlemsstaterna, det obligatoriska lagstadgade skyddets andel av det totala pensionsskyddet exceptionellt stor.

2. Propositionens mål och medel

Målet med propositionen är att klargöra det nuvarande rättsläget så att det frivilliga tilläggs-pensionsskyddet i form av anställningsförmån försätts i samma ställning som övriga anställningsförmåner vid överlåtelse av rörelse. För att detta mål skall nås föreslås en ändring av bestämmelsen om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen.

3. Ekonomiska verkningar

Avsikten med den föreslagna lagändringen är att klargöra det rådande rättsläget så att förvärvaren efter överlåtelsen av rörelsen enligt arbetsavtalslagen är direkt ansvarig för det frivilliga tilläggs-pensionsskydd som överlåtaren av rörelsen har försett sina arbetstagare med på samma sätt som överlåtaren var ansvarig för det före överlåtelsen. Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation och personal.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i en av arbetsministeriet ledd förhandlingsgrupp bestående av representanter för de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och social- och hälsovårdsministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. 10 §. *Överlåtelse av rörelse*. Enligt artikel 3.1 i direktivet om överlåtelse av rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter som överlåtaren har och som härrör sig från ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen till följd av överlåtelsen på förvärvaren. Om inte medlemsstaterna föreskriver något annat gäller enligt punkt 4 a i artikeln inte punkt 1 när det gäller arbetstagarnas rätt till ålders-, invaliditets- eller efterlevandeförmåner på grund av sådana kompletterande pensionssystem för ett företag eller mellan företag som ligger utanför medlemsstaternas nationella författningsreglerade socialförsäkringssystem.

Ursprungligen verkställdes direktivet om överlåtelse av rörelse 77/187/EEG nationellt, på grund av avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som ingicks år 1992, genom att den tidigare arbetsavtalslagen (320/1970) ändrades. Då behandlades inte företagsspecifika tilläggspensioner separat, utan man ansåg att de överfördes från överlåtaren till förvärvaren enligt samma principer som för andra förmåner med anknytning till ett anställningsförhållande, och därför behövde 7 § i lagen inte ändras på grund av företagsspecifika tilläggspensioner. Från arbetsrättslig synpunkt befinner sig ifrågavarande tilläggspensioner i samband med överlåtelse av rörelse i samma ställning som övriga anställningsförmåner.

Enligt den regeringsproposition som berör ärendet (RP 109/1992) var syftet att nationellt verkställa ifrågavarande minimidirektiv så att den i direktivet förutsatta miniminivån på arbetstagarnas rättigheter kan tryggas. Därför ändrades den gällande lagstiftningen utgående från en lagberedning på trepartsbasis endast till de delar direktivet innehöll bestämmelser som är gynnsammare för arbetstagaren. Den reglering som möjliggörs genom direktivet om överlåtelse av rörelse och enligt vilken företagsspecifika tilläggspensioner inte behöver överföras på den nya arbetsgivarens ansvar hade för arbetstagarens

del betytt att det nationella rättsläget hade varit svagare. En sådan reglering hade inte varit i linje med den lagberedningspraxis som i allmänhet följs vid verkställandet av gemenskapernas arbetsrättsliga författningar på miniminivå. Om tilläggspensionsskyddet försattes i en annan ställning än övriga anställningsvillkor hade en ändring av ifrågavarande bestämmelse i arbetsavtalslagen föreslagits.

Högsta domstolen har dock i sitt avgörande HD 2001:72, genom att främst tolka förarbetena för det nationella verkställandet av regleringen, beslutat att förvärvaren av rörelsen utgående från arbetsavtalslagen inte är ansvarig för det frivilliga tilläggspensionsskydd som överlåtaren försett sina arbetstagare med, trots att tilläggspensionsskyddet varit ett anställningsvillkor mellan överlåtaren och arbetstagaren. I avgörandet har tilläggspensionsskyddet därmed försatts i en annan ställning än övriga villkor med anknytning till anställningsförhållandet. Av den orsaken borde den gällande arbetsavtalslagen preciseras så att bestämmelsen om överförande av rättigheter och skyldigheter med anledning av anställningsförhållanden också omfattar tilläggspensionsskyddet, i likhet med andra anställningsförmåner. Med tilläggspensionsskydd avses de förmåner som inte ingår i det obligatoriska och lagstadgade system för social trygghet som avses i rådets förordning 1408/71. Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att ifrågavarande lagrum uttryckligen skall inkludera förvärvarens skyldighet att iaktta de rättigheter och skyldigheter, och till dem anslutna anställningsförmåner, som är förknippade med ett anställningsförhållande, på samma sätt som överlåtaren varit tvungen att följa dem.

2. Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetsavtalslagen av den 26 januari 2001 (55/2001) 1 kap. 10 § 2 mom. som följer:

1 kap.
Allmänna bestämmelser
10 §
Överlåtelse av rörelse

tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare. Överlåtaren och förvärvaren ansvarar dock solidariskt för en arbetstagares lönefordran eller fordran av annat slag som härrör från anställningsförhållandet, om den har förfallit till betalning före överlåtelsen. Överlåtaren är dock gentemot förvärvaren ansvarig för en arbetstagares fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat har avtalats.

Vid sådan överlåtelse av rörelse som avses i 1 mom. övergår de rättigheter och skyldigheter samt till dem anslutna anställningsförmåner, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid

Denna lag träder i kraft den 200 .

Nådendal den 28 juni 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Arbetsminister *Tarja Filatov*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetsavtalslagen av den 26 januari 2001 (55/2001) 1 kap. 10 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

10 §

Överlåtelse av rörelse

Vid sådan överlåtelse av rörelse som avses i 1 mom. övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare. Överlåtaren och förvärvaren ansvarar dock solidariskt för en arbetstagares lönefordran eller fordran av annat slag som härrör från anställningsförhållandet, om den har förfallit till betalning före överlåtelsen. Överlåtaren är dock gentemot förvärvaren ansvarig för en arbetstagares fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat har avtalats.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

10 §

Överlåtelse av rörelse

Vid sådan överlåtelse av rörelse som avses i 1 mom. övergår de rättigheter och skyldigheter *samt till dem anslutna anställningsförmåner*, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare. Överlåtaren och förvärvaren ansvarar dock solidariskt för en arbetstagares lönefordran eller fordran av annat slag som härrör från anställningsförhållandet, om den har förfallit till betalning före överlåtelsen. Överlåtaren är dock gentemot förvärvaren ansvarig för en arbetstagares fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat har avtalats.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .